

אציל של תרבות

לזכרו של צבי רפאלי

כשאדם קרוב לנו הולך לעולמו, לא עליו אנו בוכים אלא על עצמנו, שנותרנו בלעדיו. לפני כמה שנים הלכה לעולמה יהודית, רעייתו של צבי רפאלי, אשה אהובה ואצילת נפש. וכתבתי אז כמה מילים לזכרה. והנה הגורל מתעתע בנו שוב ואני מתיישב לכתוב מילות פרידה מצבי, שהסתלק לא מכבר מאיתנו.

צבי נולד בברלין ב־1919 וחי בילדותו בפולין. הוא עלה ארצה לפני מלחמת העולם השנייה, לכפר הנוער בן שמן, שם למד מספרים עליו שבזמן שחבריו ללימודים הלכו לעבוד בשדה, הוא ישב וקרא ספרים. צבי השתקע בחיפה ויחד עם רעייתו לימד עברית באולפנים. אחר כך הוא לימד במשך שנים רבות את תולדות הקולנוע בטכניון במסגרת הלימודים ההומניים שם. שנים רבות הרצה בנושאי ספרות, אמנות, קולנוע ותיאטרון במסגרות שונות, רובן עירוניות, ואף שימש כמבקר תערוכות של עיתון 'הארץ' באזור חיפה והצפון. הוא ליווה את 'עיתון 77' מיום הקמתו ברשימות על התרבות הפולנית. אבל כל אלה פרטים ביוגרפיים יבשים. אני מבקש לכתוב כמה מילים על צבי האדם, האיש והחבר שהכרתי.

צבי היה איש תרבותי מאוד. היה לו ידע מקיף ומעמיק בתחומי האמנויות השונות. והוא היה מבקר רגיש, שנון, חד עין ולא שגרת. אופיו התוסס ודעותיו הנוגד־קונפורמיסטיות הניעו אותו תמיד לגלות כישרונות חדשים, והיתה לו טביעת עין בלתי רגילה לחדש, לזר, ללא מוכר. עם רבים מהסופרים והאמנים הצעירים שגילה קשר קשרי ידידות אישיים קרובים, אולי גם מפני שהוא ויהודית היו חשוכי ילדים. כך הכרתיו. איש חם, אבהי, שופע הומור, אוהב אדם. דואב הלב עם לכתו מאיתנו. לאט לאט הולך ונגמר לו דור של אנשי רוח, אנשי ספר, אצילים של תרבות. יהי זכרו ברוך.

עודד פלד

צבי רפאלי

עזרא פאונד

פרדה לשלום מחבר

הרים כחלים מצפון לחומות,
נהר לבן מתפתל סביבם;
כאן עלינו להפריד
ולצאת לדרך אלף מילין של עשב מת.

מח כענן לבן מרחף,
שקיעה כפֶּרֶת מְכַרֵּים וְתִיקִים
הקֶדִים מעל ידיהם החבוקות במרחק.
סוסינו צוהלים זה אל זה
כְּעוֹד אָנוּ נִפְרָדִים.

ברית

אֶעֱשֶׂה אִתְּךָ הַסֵּכֵם, וּלְטַטְמֵן –
תַּעֲבֹתִי אוֹתְךָ מִסְפִּיק זְמַן.
אֲנִי בָּא אֵלֶיךָ כִּילֵד בּוֹגֵר
שֵׁשׁ לוֹ אֵב בְּעַל רֹאשׁ חֲזִיר;
אֲנִי מִכְּבָר דַּי כַּעַת כְּדֵי לְהִתְיַדֵּד.
אִתְּךָ הוּא שְׂשֻׁבְרֵת אֶת הָעֵץ הַחֲדָשׁ,
הַגִּיעָה עַת הַגְּלוּף.
לָנוּ עֵסִים אֶחָד וְשֵׁרֵשׁ אֶחָד –
לוֹ תִהְיֶה חֲלִיפַת רְעִינּוֹת בִּינֵינוּ.

ברכת שלום

הוֹ דוֹר שֶׁל מְרָצִים עַד תָּם מַעֲצָמָם
וְנִבְכּוֹכִים עַד תָּם,
רְאִיתִי דִּיגִים עוֹרְכִים פִּיקֵנִיק בְּשֶׁמֶשׁ,
רְאִיתִי אוֹתָם עִם מְשֻׁפְּחוֹת מְרֻשְׁלוֹת,
רְאִיתִי אֶת חֲיוֹכֵיהֶם מְלֵאֵי הַשָּׁנִים
וְשִׁמְעֵתִי צְחוּק גָּס.
וְאֲנִי מְאֹשֵׁר מִמֶּךָ,
וְהֵם הָיוּ מְאֹשְׁרִים מִמֶּנִּי;
וְהִדְגִּים שׁוֹחִים בְּאֵגִם
וְאִין לָהֶם אֶפְלוֹ בְּגָדִים.

בתחנת המטרו

רוח הרפאים של פנים אלה בהמון;
עלי כותרת על ענף רטב, שחור.